

Pihla Vihervaara

Turun klassillinen lukio /

opettaja Viivi Viranko

Si vis pacem, para bellum – jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan?

Pian kotikaupungissani Turussa julistetaan joulurauha. Päästäänkö siihen tänä vuonna? Vuosi 2022 tullaan muistamaan esimerkiksi Venäjän aloittamasta hyökkäyssodasta Ukrainassa, Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden hakemisesta, kuningatar Elisabetin kuolemasta, Qatarin jalkapallon maailmanmestaruuskisojen alla tapahtuneista ihmisoikeusloukkauksista, Soulin halloween-onnettomuudesta, Yhdysvaltojen aborttioikeuden taanneen Roe vs Wade -lain kumoamisesta ja kirjailija Salman Rushdien puukottamisesta. Maailma tasapainottelee jatkuvasti rauhan ja kaaoksen välillä, mutta tänä vuonna se on tuntunut kallistuvan jälkimmäisen suuntaan. Mitä me tavalliset ihmiset voimme tehdä kääntääksemme vaakakuppia?

Rauha tarkoittaa pysyvyyden ja harmonian tavoittelua ympäröivässä maailmassa. Sitä on vaikeaa saavuttaa ilman itsetuntemusta ja mielenrauhan löytämistä. Tarvitaan myös tahtoa

edistää rauhaa ja tehdä töitä todellisen muutoksen saavuttamiseksi. Kyynisyys on kuitenkin juurtunut yhteiskuntaamme niin, että tietynlaista välinpitämättömyyttä jopa ihailaan. Se näkyy median suosimissa antisankareissa ja nihilistisessä ajattelutavassa, että millään ei oikeastaan ole mitään väliä. Nuorisoa yhdistää toivottomuus, synkkä kuva tulevaisuudessa tuhotusta maapallostamme, ja se saa meidät voimaan huonosti. Minä löydän rauhaa historiasta. Se muistuttaa meitä elämän jatkuvuudesta kaikkien sotien, ilmastonmuutosten ja joukkosukupuuuttojen jälkeenkin. Meidän nykyistä maailmaamme on silloin tällöin tarkasteltava kaukaa, jotta sen voi oikeasti nähdä.

Individualistisessa kulttuurissamme on hyvä muistuttaa silloin tällöin mieleensä, että me ihmiset emme lopulta voi saavuttaa kovin paljon yksinämme. Jos haluaa muuttaa jotain maailmassa, on saatava valtaa: on siis joko tultava itsenään näkyväksi tai kasattava valtava joukko ihmisiä, joita yhdessä kuullaan. Suurella julkisuudella on kuitenkin varjopuolensa, joiden takia se ei kaikkia houkuttele. Esimerkiksi Greta Thunbergin ja Ekokapinan päälle sataa loskaa vastapuolelta, vaikka luulisi ympäristötuhon muodostaman uhan olevan koko ihmiskunnan yhteinen taistelu tällä hetkellä. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat, kuten kuivuus, ovat jo saaneet aikaan kriisejä ja seuraukset tulevat vain pahentumaan tulevien vuosien aikana. Luonnon monimuotoisuus jatkaa kuihtumistaan, kun metsät hakataan vessapaperiksi ja elinympäristöt myrkytetään. Siitä huolimatta vastapuolia löytyy: talouskasvu, mukavuudenhalu ja muut arvot jyräävät päivänpolitiikassa etäisemmiltä tuntuvien huolien ohi. Olisi kuitenkin väärin ummistaa silmiään ongelmilta ja tuudittautua siihen tunteeseen, että maailma pelastuu ilman minuakin.

Si vis pacem, para bellum – jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan, sanotaan. Onko näin? Suomessa on jo alettu varautumaan Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa muun muassa lähettämällä avustuksia ja lisäämällä omaa huoltovarmuutta. Rauha tuntuu lipuvan kauemmas ja kauemmas, vaikka päätökset tehdään nimenomaan sen palauttamiseksi. Toisaalta olemme löytäneet harvinaisen yksimielisyyden Ukrainan sodan tuomitsemisessa. Vaikka lännen reagointia on keuhuttu poikkeuksellisen yhtenäiseksi verrattuna siihen, mitä meiltä on totuttu odottamaan, se ei ole riittänyt lopettamaan hyökkäystä. On järkyttävää, että vielä nykypäivänä valtio taistelee toista vastaan johtaen miljooniin kuolemiin, jotka olisi voitu estää – ja Ukrainassa tapahtuva sota on vain yksi esimerkki maailmalla tapahtuvista aseellisista konflikteista. Samaan aikaan käynnissä on esimerkiksi Lähi-idässä Israelin-Palestiinan konflikti, Jemenin sisällissota ja Syyrian sisällissota, Väli-Amerikassa Meksikon huumesota, Aasiassa Myanmarin konflikti ja Afrikassa tapahtuva Boko Haramin konflikti. Näyttää siltä, että aggressiivisuus vain lisääntyy konfliktien myötä.

Mitkä ovat siis konkreettisiin keinoja, joita meillä on käytettävissämme? Perinteisenä tapana vaikuttaa on politiikka. Tosin nykyiset vallan instituutiot voivat vaikuttaa voimattomilta maailmassa, jossa säännöt eivät tunnu koskevan niitä, jotka ovat tarpeeksi hävyttömiä olemaan kuuntelematta. Suur maiden päättäjät, joista osaa ajaa enemmän itsekeskeisyys, narsismi ja ahneus yhteisen hyvän sijasta, pitävät käsissään lankoja maailman muuttamiseen ja jättävät vetämättä niistä. On silti jaksettava painostaa, vaikka se tuntuisi toivottomalta.

Rauhaa voidaan kuitenkin edistää muillakin yhteiskunnan osa-alueella, olkoon se sitten ympäristöystävällisemmän teknologian luomista, ekologisemman ruokavalion omaksumista tai hyvänä ystävänä toimimista jollekin, joka saattaisi muuten lipua yhteiskunnan ulkopuolelle. Hyväntekeväisyyden ja paikallisen vaikuttamisen merkitystä ei tulisi aliarvioida.

Joulurauha julistetaan. Toivottavasti se laskeutuu pian Ukrainaan ja muuallekin. Kuten historia todistaa, maailmassa ei välttämättä koskaan tule vallitsemaan pysyvää rauhaa, mutta tärkeintä on, ettemme lakkaa taistelemasta sen puolesta.